

“POLJOPRIVREDNA STRUČNA SLUŽBA VALJEVO“

14000 VALJEVO, Birčaninova br. 128 A

Telefoni: 014/292-390, 292-391, telfax: 224-688

E-mail: zavpoljva@ptt.rs website: psss.rs

B I L T E N 6/09

**ŽETVA I UNIŠTAVANJE KOROVA
NA STRNIŠTU**

Juni, 2009.godine

ŽETVA, SMEŠTAJ I ČUVANJE PŠENICE

Žetva, smeštaj i uskladištenje pšenice spadaju u završne radove kod ove, za ljudsku ishranu tako važne kulture, i moraju se obaviti u kratkom vremenskom roku.

Ukoliko je žetva praćena lošim vremenskim prilikama, što je u našoj zemlji dosta čest slučaj, gubici mogu iznositi i do 25% od ukupno proizvedene količine zrna. Ako uz to zbog nepravilnog smeštaja i daljeg čuvanja dodje do pogoršanja kvaliteta dobijenog zrna, uložena sredstva i trud u gajenje ove kulture mogu biti dovedena u pitanje.

Na veličinu gubitka i kvalitet dobijenog zrna presudan uticaj ima određivanje momenata žetve, kao i primenjeni način sredjivanja useva pšenice.

Žetva pšenice

Danas se žetva pšenice uglavnom vrši jednofaznim načinom: kombajnom. Od momenta pristupanja žetvi u mnogome zavisi ne samo količina dobijenog zrna, već i njegov kvalitet. Ako se žetvi pristupi pre vremena, zrno je lošeg kvaliteta, a sa zakašnjenjem žetve redovno dolazi do povećanja gubitaka u zrnu. Stoga žetvu pšenice treba obaviti u onoj fazi zrelosti pšenice koja obezbeđuje najmanje gubitka, a uz to i najbolji kvalitet zrna. Žetvu treba obaviti kad se usev nalazi u punoj zrelosti, kada je vlažnost zrna ispod 20%.

Prezrelost nastaje uskoro posle pune zrelosti pri čemu se klasovi povijaju naniže, zrno osipa, stabljika je krta i lako se lomi, što prouzrokuje opadanje i čitavih klasova. Zato je potrebno žetvu obaviti u što kraćem roku.

Vlažnost žitne mase različito se odražava na rad pojedinih radnih organa kombajna. Pri povećanoj vlažnosti gubici na hederu kombajna se smanjuju, dok gubici vršilice rastu. Pri smanjenoj vlažnosti osetno se povećavaju gubici na hederu, a smanjuju gubici vršilice. Zbog velike higroskopnosti slame kombajniranje u ranim jutarnjim časovima (kada još nije pala rosa) ne treba vršiti.

Jednofazno sredjivanje nije preporučljivo primeniti na usevu sa neujednačenim sazrevanjem, a isto tako i na zakorovljenom usevu.

Brzina kretanja kombajna iznad 4 km/sec uslovljava povećanje gubitka hedera, što znači da se povećani učinak kombajna ne može ostvariti povećanjem brzine kretanja, već gajenjem visokorodnih sorti.

Za postizanje kvalitetnog roda važno je izvršiti pravilno regulisanje i pripremanje kombajna za rad. Pre ulaska u njivu potrebno je kombajn isprobati pri radu u mestu u cilju tehničkog proveravanja radnih organa. Zatim treba izvršiti probu na parceli pri manjem opterećenju uz postepeno povećanje radnog zahvata. Pri ovoj probi utvrđuje se i reguliše najpovoljniji položaj svih radnih delova kombajna.

Transport, sušenje i čuvanje pšenice u skladištu

Transport zrna

Transport zrna sa polja do magacinskog prostora može se izvršiti kamionima ili traktorskim prikolicama.

Kombajnom ovršeno zrno sa polja se može transportovati u džakovima ili u rasutom stanju. Transport zrna u džakovima vrši se prikolicama sa spuštenim stranicama za vreme utovara.

Za transport zrna u rasutom stanju potrebno je da transportna sredstva budu prilagodjena za samoistovar. Primenom samoistovarnih prikolica obezbedjeno je njihovo lako i brzo pražnjenje bez angažovanja ljudske radne snage.

Sušenje zrna

Sušenje je mera koja se preduzima u cilju smanjivanja vlage na procenat koji obezbedjuje uspešno duže čuvanje zrna. Sigurno održavanje puno sposobnosti zrna u pogledu klijavosti, pecivosti i hranljive vrednosti može pri dužem uskladištenju da bude obezbedjeno pri vlažnosti od 14%.

Ukoliko se lagerovanje zrna izvrši i pri vlažnosti od 16 do 17% brzo dolazi do kvara, a pogotovu ako je vlažnost veća. Sušenje zrna može da se obavi na 2 načina: hladnim vazduhom i zagrejanim toplim vazduhom.

Sušenje hladnim vazduhom obavlja se pomoću ventilatora – provetravanjem.

Uredjaji za sušenje toplim vazduhom karakterišu se time da su u stanju da izvrše sušenje zrna za kratko vreme – najviše za nekoliko časova. Dok pri sušenju provetravanjem do kvarenja zrna može doći zbog vremenskog dugog trajanja procesa sušenja, dotle pri sušenju toplim vazduhom negativni uticaj može imati prevelika temperatura. Ako temperatura vazduha za sušenje predje kritičnu temperaturu, makar i kratko vreme, ista će imati negativan uticaj na klijavost i pecivost zrna.

Čuvanje pšenice u skladištu

Pšenica uneta u skladišta mora se tokom čuvanja kontrolisati i negovati. U toku čuvanja posebno treba kontrolisati:

- da se zrno nije ovlažilo i zagrejalo
- da se nije pojavio miris plesni
- da se nisu pojavile štetočine.

U slučaju da se u toku čuvanja zapazi zagrevanje i vlaženje ili oseti miris plesni, treba izvršiti provetravanje (lopatanje i mešanje) zrna. Ovo ponoviti nekoliko puta dok se stanje ne normalizuje.

UNIŠTAVANJE KOROVA NA STRNIŠTU

Nakon obavljene žetve parcelu je potrebno pripremiti za sledeći usev. Priprema parcela podrazumeva i primenu mera uništavanja korovskih vrsta. Na strništu mogu biti prisutne različite korovske vrste, kao što su: vrste iz roda *Avena* sp., *Setaria* sp., *Digitaria* spp., *Lolium* spp., *Poa* spp., *Amaranthus* spp., *Chenopodium* spp., *Xanthium* spp, *Plantago* spp., *Polygonum* spp., korovske vrste: *Ambrosia artemisifolia*, *Capsella bursa pastoris*, *Sinapsis arvensis*, *Stellaria media*, *Sorghum halpense*, *Cynodon dactylon*, *Convolvulus arvensis*. i dr.

Za suzbijanje korovskih vrsta na strništu primenjuju se totalni herbicidi na bazi aktivne materije: GLIFOSAT-a. Tretiranje se obavlja kada su korovi u fazi intenzivnog porasta jer se ovi neselektivni herbicidi usvajaju lišćem i kreću se naviše i naniže u biljci.

Na tržištu su prisutni brojni preparati za suzbijanje korovskih vrsta na strništu na bazi aktivne materije glifosat-a, kao što su: Glifosav-480, Glifosat, Glifomark, Cosmic, Clinic, Dominator, Glifol, Roundap...

Prilikom primene totalnog herbicida na strništu neophodno je pridržavati se sledećeg:

- Poštovati uputstvo za primenu preparata;
- Koristiti lična zaštitna sredstva pri radu sa preparatom;
- Preparat primeniti u kasnim popodnevnim satima.
- Zbog efikasnosti primene preparata neophodno je da najmanje dva sata nakon tretiranja ne padne kiša.
- Pre početka tretiranja proveriti ispravnost mašina za zaštitu bilja (prskalica);
- U toku rada ne konzumirati hranu, alkohol i ne pušiti;
- Nakon završenog rada (tretiranja) oprati mašine za zaštitu bilja (prskalice) vodom i deterdžentom;
- Umiti se mlakom vodom, sapunom i okupati se;
- Praznu ambalažu isprati i odložiti;
- Ne dozvoliti kontaminaciju izvorišta pijaćih voda i reka, kao i trovanje živog sveta u njima;
- Na tretiranim površinama ne dozvoliti pristup i ispašu stoke;
- Tretiranu površinu strništa ne obradivati najmanje 7 dana posle obavljenog tretiranja.

Ambrosia artemisifolia – ambrozija (morfologija, biologija razvića i mere suzbijanja)

Ambrozija (*Ambrosia artemisifolia*) je jednogodišnja kasno prolećna korovska vrsta.

Klija i niče od marta do maja meseca, a cveta i plodonosi od VII – IX meseca. Jedna biljka može da proizvede od 500 – 3000 ehenija i oko 1 milijardu polenovih zrna. Seme održava klijavost u zemljištu i do 40 godina.

Ambrozija je opasan invazivni korov koji se na području Kolubarskog okruga sve više širi. Prisutna je u svim tipovima useva/ zasada.

Najugroženija su strništa gde je ova korovska vrsta dobila najveću ocenu zastupljenosti na skali ocenjivanja korovskih vrsta (4).

Stepen ugroženosti ambrozijom po opštinama na području Kolubarskog okruga je sledeći:

- opština Ub
- opština Lajkovac
- opština Ljig
- opština Valjevo
- opština Mionica
- opština Osečina.

Ova invazivna korovska vrsta ugrožava ne samo rast i razvoj poljoprivrednih kultura, već utiče i na zdravlje ljudi.

Ambroziju je potrebno uništavati pre cvetanja i polinacije primenjujući neke od sledećih mera:

- Mehaničke (čupanjem iz korena ili košenjem ispod 5 cm od površine zemlje da bi se sprečilo njeno obnavljanje preko bočnih izdanaka).

- Hemijske (primena odgovarajućeg herbicida u zavisnosti od tipa useva/zasada, fenofaze useva/zasada i faze korova).

I z d a v a č:

„POLJOPRIVREDNA STRUČNA SLUŽBA VALJEVO“ d.o.o.
14000 VALJEVO, Birčaninova br. 128 A

A u t o r i: Dipl.ing. Snežana Stojković – Jevtić
Dipl.ing. Vesna Janković

Tiraž: 300 primeraka